

II курс Історія опери – музичні режисери, симфонічні диригенти (за вибором)

Викладач: проф. Черкашина-Губаренко М.Р.

Теми семінарських занять на квітень і література до них. Частина матеріалів можна знайти в інтернеті.

Тема 2. Опера і драматичний театр. Російська оперна школа.

Семінар: Опера «Любов до трьох апельсинів» С. Прокоф'єва.

1. Творчість К. Гоцці у музично-театральній культурі початку ХХ ст. Оригінальна версія п'єси «Любов до трьох апельсинів» і її адаптація В. Мейєрхольдом і співробітниками його журналу.
2. Біографічні обставини створення опери та її прем'єра.
3. Структура лібрето опери С. Прокоф'єва. Персонажі-коментатори подій та їх роль у драматургічному розвитку.
4. Характеристика сил добра і зла, їх протистояння та вплив на хід подій.
5. Втілення в опері традицій італійської *comedia dell'arte*.
6. Пародійні прийоми в опері як натяки на оперні штампи.
7. Образ Принца та його розвиток.
8. Труффальдіно у першій і другій частинах твору.
9. Скерцо і марш як засоби образного узагальнення і відтворення атмосфери дії.

Література

1. *Карло Гоцци*. Любовь к трем Апельсином. Цикл «Сказки для театра», №1. Серия «Азбука класика», 2012. Подробнее см. в интернете на [livelib.ru:https://www.livelib.ru/author/120810/top-karlo-gotstsi](https://www.livelib.ru/author/120810/top-karlo-gotstsi).
2. *Данько Л. Г.* Комическая опера в ХХ в. Очерки Ленинград: Советский композитор, 1976. – 200 с.
3. *Лащенко Светлана*. «Любов до трьох апельсинів» – сміховий світ опери. /Чотири століття опери. Оперні школи ХІХ-ХХ ст.. Науковий вісник НМАК ім. П. І. Чайковського, вип. 13. Київ, 2000. – с. 162-170.
4. *Тараканов М. Е.* Ранние оперы Прокофьева / М. Е. Тараканов. - М.: Гос. ин-т искусствоведения; Магнитогорск : Магнитог. гос. музык.-пед. ин-т, 1996. – 1971.
5. *Сабина М.* Мейерхольд и музыка. / Музыкальный современник, вып.4.– Москва: Советский композитор, 1989. – с. 142-157.
6. *Степанов. О. Б.* Театр масок в опере С. Прокофьева "Любовь к трем апельсинам". – Москва: Музыка, 1972. – 173 с.

Семінар: Роман В. Брюсова та його інтерпретація в опері «Вогняний ангел».

1. Роман В. Брюсова «Вогняний ангел», обставини створення, жанрово-стильові особливості.
2. Біографічні обставини, історія створення опери С. Прокоф'єва «Вогняний ангел» та її сценічна доля.
3. Відбір і компоновка епізодів роману у лібрето, принципові відмінності смислових акцентів в романі і в опері.
4. Головні герої опери Рената і Рупрехт та їх характеристика.
5. Галюцинації, видіння страхи, екстатичні стани, їх музичне втілення та смислові функції.
6. Фінальна дія, її драматургічні функції та роль у розширенні меж конфлікту.
7. Театрально-ігрові принципи й гротескні прийоми у характеристиці другорядних героїв та фонових сцен.

Література

1. *Брюсов В.* «Огненный ангел». Роман /электронная книга: librebook.me/ognennyi_angel_sbornik.
2. *Гаврилова В.С.* Стилевые и драматургические особенности оперы С.С.Прокофьева "Огненный ангел ". Автореф. диссер. кандидата иск. Москва, 2004.
3. *Данько Л. Г.* Театр Прокофьев в Петербурге. СПб.: Академический проспект. 2003. –208 с.
4. *Савкина Н.П.* «Огненный ангел»: к истории создания. – Москва, МГК,2015. – 285 с.
5. *Тараканов М. Е.* Ранние оперы Прокофьева / М. Е. Тараканов. - М.: Гос. ин-т искусствоведения; Магнитогорск: Магнитог. гос. музык.-пед. ин-т, 1996. – 1971.
6. *Ярустовский Б.* Очерки по драматургии оперы XX века. – Кн. 1. 2. – М., 1971. 1978.

Семінар: «Катерина Ізмайлова», сценічна доля твору, дві авторські редакції та їх місце у театральному процесі.

1. Купецький побут, образ головної героїні і її оточення у нарисі М. Лєскова «Леді Макбет Мценського повіту». Значення у концепції твору фінальних сцен.
2. Тракткування літературного джерела у лібрето першої редакції опери Д. Шостаковича.
3. Критика опери у статті «Сумбур замість музики».
4. Зміни у тексті лібрето і у музичних деталях у другій редакції.
5. Протистояння образів Катерини і Бориса Тимофійовича у перших п'яти картинах твору та засоби його музичного розкриття.

6. Характеристика образу Сергія, сюжетна лінія Катерина-Сергій та її розв'язання у фіналі.

7. Гротескні персонажі і ситуації опери та образно-стильові засоби їх втілення.

8. Роль у концепції твору фінальної дев'ятої картини та її функція у драматургічному процесі.

9. Дві редакції опери у сучасному оперному репертуарі (вистава Большого театру в Москві, Баварської державної опери, Фінської опери).

ЛІТЕРАТУРА

1. *Акопян Л. О.* Дмитрий Шостакович. Опыт феноменологии творчества – С.-Петербург: «Дмитрий Буланин», 2004, – с. 474, нотное приложение.

2. *Асафьев Б.* О творчестве Д. Шостаковича и его опере «Леди Макбет Сценского уезда». В сю. Асафьев Б. Критические статьи и рецензии. – М.-Л.: Музыка, 1967.

3. *Багданова А.* Оперы и балеты Шостаковича. – Москва: Советский композитор, 1979. – 208 с.

4. *Лесков Н. С.* Полн. собр. соч. Т. I. Кратский биографический очерк Р.И. Сементковского. – С.-Петербург, изд. А.Ф. Маркса, 1902.

5. *Ручьевская Екатерина.* К истории создания «Леди Макбет Мценского уезда». В сб. Д. Д. Шостакович. Сборник статей к 90-летию со дня рождения. – Санкт-Петербург: Композитор, 1996, с.101-107.

6. *Дэвид Фэппинг.* Лейтмотив в «Леди Макбет Мценского уезда» / В сб. Д. Д. Шостакович. Сборник статей к 90-летию со дня рождения. – Санкт-Петербург: Композитор, 1996, с. 108-121.

7. *Черкашина М.* Опера XX століття. – К., 1981

8. *Черкашина М.* «Леди Макбет Мценского уезда» или «Катерина Измайлова»? (по следам старых и новых дискуссий) // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 66 : Шостакович та XXI століття. – Київ, 2007. – С. 154–165.

9. *Черкашина М.* Социально-психологическая трагедия // Советская музыка. – 1971. – № 6.

10. *Ярустовский Б.* Очерки по драматургии оперы XX века. – Кн. 1. 2. – М., 1971. 1978.

11. *Ярустовский Б. М.* Возвращение «Катерины Измайловой». / В сб. Ярустовский Б. М. Избранное.– Москва: Музыка, 1989. – с. 195-201.

Семінарські питання призначені для самостійної роботи і підготовки до іспиту.

Зі мною можна зв'язатися по електронній пошті: gubaresha@ukr.net Або по телефону і вайберу 098 564 54 85

Марина Романівна.